

Największy znany gad ssakokształtny żył na terenie Śląska

24 listopada 2018

Największy znany dotąd gad ssakokształtny, *Lisowicia bojani*, żył na terenie Śląska ok. 210 mln lat temu – informują polscy badacze w publikacji w „Science”. Pod względem masy i gabarytów blisko mu było do słonia.

„Udało nam się opisać i nadać nazwę gadowi ssakokształtnemu – dicynodontowi, który żył na terenie Śląska 205-210 mln lat temu. Nazywa się *Lisowicia bojani* i był to największy gad ssakokształtny – i najmłodszy, jaki żył na Ziemi” – powiedział w rozmowie z PAP dr hab. Tomasz Sulej, profesor Instytutu Paleobiologii PAN w Warszawie. Publikacja o badaniach naukowca – prowadzonych wspólnie z dr Grzegorzem Niedźwieckim z Uniwersytetu w Uppsali – ukazała się w prestiżowym „Science”.

Skamieniałe szczątki *Lisowicii* można oglądać w Muzeum Ewolucji PAN w Warszawie.

„*Lisowicia* to nie był dinozaur. To był gad ssakokształtny, któremu bliżej jest do ssaków – czyli do nas, niż do

dinozaurów” – mówi prof. Sulej. Jak wyjaśnia, Lisowicia miała ponad 2,5 m wysokości i ważyła 9 ton, co można porównać z niektórymi gatunkami dzisiejszych słoń.

„Przede wszystkim to nasze odkrycie pokazuje, że początek ery dinozaurów wyglądał zupełnie inaczej, niż sobie wyobrażaliśmy. Bo do tej pory wyobrażaliśmy sobie, że dinozaury to była jedyna grupa, która w tym czasie tak gwałtownie powiększała swoje rozmiary” – mówi prof. Sulej. Dzięki badaniom Polaków okazało się jednak, że wśród wielkich mieszkańców ówczesnych lądów były również gady ssakokształtne.

Lisowicia żyła nad brzegiem mokradeł, na raczej płaskim terenie. Odżywiała się roślinami. „Polował na nią prawdopodobnie smok wawelski. Tak nazwaliśmy wielkiego drapieżnika, który ostał opisany z tego samego miejsca, z cegielni w Lisowicach” – opowiada prof. Sulej. Jak dodaje, smok wawelski był duży – miał 5-6 metrów. „Znaleźliśmy kości Lisowicii, które są obgryzione przez smoka: na obgryzionych kościach są ślady zębów pasujących do smoka” – mówi Tomasz Sulej.

Do tej pory sądzono – wyjaśnia paleobiolog – że wszystkie gady ssakokształtne kroczyły podobnie, jak dzisiejsze jaszczurki: z kością ramieniową sterczącą na bok. „My pokazaliśmy, że u Lisowicii nastąpiło podciągnięcie kończyny przedniej pod tułów, tak, że ona chodziła zupełnie inaczej. Dzięki temu zapewne mogła chodzić znacznie szybciej niż wcześniejsze gady ssakokształtne, jej przodkowie” – opowiada naukowiec.

Nazwa Lisowicia pochodzi od nazwy wsi Lisowice (woj. śląskie), na terenie której zostały znalezione jej kości. Natomiast nazwa „bojani” pochodzi od nazwiska Ludwika Henryka Bojanusa. Prof. Sulej opowiada, że był to anatom działający na Uniwersytecie Wileńskim, na ziemiach polskich, który jako pierwszy opisał tura i nadał mu łacińską nazwę. Prof. Sulej zwrócił uwagę na to, że tur był wielkim, roślinożernym ssakiem z Polski, a Lisowicia – wielkim, roślinożernym gadem

ssakokształtnym z Polski.

Pierwsze znaleziska związane z Lisowicią pochodzą sprzed 10 lat. Wtedy jednak znaleziono nieliczne fragmenty szkieletu. Teraz naukowcy przedstawili nową rekonstrukcję tego zwierzęcia. „Dodatkowo znaleźliśmy nowe, znacznie większe kości, wskazujące na to, że to było rzeczywiście ogromne zwierzę” – powiedział prof. Sulej.

Prace wykopaliskowe trwały do 2017 roku.

Autorstwo: Ludwika Tomala

Rysunki: Karolina Suchan-Okulska, Tomasz Sulej

Na podstawie: [ScienceMag.org](https://www.sciencemag.org)

Źródło: [NaukawPolsce.PAP.pl](https://naukawpolsce.pap.pl)